ԳՈՒՇԱԿԱՆ—ՀԱՅԵՐԵՆ—ԹԻՎ—1056 ՇԱԲԱԹ 20 ՓԵՏՐՎԱՐ 1874

ԳԱՆՁՈՒԹՅՈՒՆ

Տարեկան գին՝ Գաղտ. հասցեով 80 գր.
» Պատուոյ » 40 ռուբ.
Վեցամսեայ կ. Պոլսոյ » 90 գր.
» Պատուոյ » 50 ռուբ.
Խրատական թերթի գին 30 գր.
Յաճախողներ թերթի գին ստանալու համար 2 գրաստ, երկու անգամի համար 60 գրաստ, որ եկի անգամեան համար 40 մասուր։

ԱՐԱՐԱՏ

ԼՐԱԳԻՐ

ԳՈՒՇԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ 20 ՓԵՏՐՎԱՐԻ

ԳԱՂԱՓԱԿԱՆ

Գաղթից յետոյ Ազգային Սահմանադիր ժողովոյ առաջին նստոյն օրվանցը Գ. Միւլ Ջեմալի խօսած առեւնարանութեան պատճէնը կը բերեմ մէջ։

Ինչպէս յայտնի է, Գ. Միւլ Ջեմալ Դաղլոյ ամենէն ճարտար առնարանասացներէն մէկը լլնելով՝ իր առնարանաւորութիւնները չնչա նշանաւոր եղան։ Բերան ներկայ պարագայից եւ մանաւանդ իր առանձնաձեւ պատասխանատուութեան ծանրութեան նայելով, այս անգամ բրած առնարարանութիւնը պատմական միջադեպի մը կարեւորութիւն կստանայ։

Նշանաւորն։

« Գաղտակցութիւն մը կը գտնուի՝ որ մեզ ստիպեցուցած է մեր ազգին պաշտպանութեան կառավարութեան իշխանութիւնը երկրին երեսփոխանաց ձեռք յանձնելով։

Ազգային օրէն՝ ի վեր որ Ազգային պաշտպանութեան կառավարութեան անդամներն իրենց ընդունած պաշտօնին բերան առանձնելին, ուրիշ հոգ՝ ուրիշ բաներ չունենան, բայց միայն հանդիպ այն օրուան, որ հնար լինի իրենց՝ ժողովրդեան երեսփոխաններուն առջեւ դանուիլ։ (Հանուիթեան նշանները)։

Ահա անոնց՝ առջեւ կը դանուին ամենագծնչակ դարաստանները։ մէջերնայ։ Ցեարը իմ ձեր հայրենասիրութեան չնորհիւ, ամենուն ճրութեան չնորհիւ, ուստ որ ամենչ հրաւէր մը չընեցուս հանդուցած եմ (դրաստանի), եւ ուստ՝ ի պահանջելիհորիին գործակցութիւնը, ոյժմանութիւնը եւ մեր սիրելի հայրենեաց շահերուն հոգը կը յարդարելը մեզ կարդ դիտի ընդունեցաւ։ Ամենը վերջերս մեզ ամենայն ուրախութեամբ ստանալ եւ ապագան վերակացութիւնը (ծափահարութիւնք)։

Ցեզ կի՛նոյ Ցեարք՝ իմ, այդ մեծ գործը, իսկ մեզ՝ ուրիշ բան չեմք հիմա, այլ ձեր կառավարութեան ներկայացնել անձինքս։ մեզ ամեն գործոց հանդեր պատասխան տալու պատրաստ հանդիսացած չլինելով՝ որ անոնց քննութեան մէջ ապրպատասխանութիւն միայն դիտի գանենք ձեր ամեն պարտութեան ներկայացնելու եւ կամաց հաստատ լինելու որ մեր տարիք բարդաղրութեան մէջ բնաւ ուրիշ մեռածութիւն մը չը դիտի ունենանք։ (ընդհանուր հաստատութեան նշաններ)։

Պատասխանի Ցեարք իմ՝ որ նոր իշխանութիւն մը կազմուի, որ Դաղլոյ բարդին պարտ ճշմարիտ օրենաւոր իշխանութիւնը դիտի ընայ։ պարտ կը հանդիսանայ, մինչեւ որ Դաղլոյ վերջին թիւնը միայն երկնց նպատակ ունին, եւ անոր պատուէն դատ ուրիշ հոգ չունին։

Ահա այս պէտք է դիտնայ թիւնը։ Միանգամայն կարեւոր է ըսել անոր մէջ հիմա ոչ միայն յանուն բանի մը քարտարար ոչ, որը թատրոնի մը նաստած իշխանութիւն մը ձեռաբերին առնելի եւ հարկ ալ թարգմանի մ՝ բնարտուելի եւնեւ՝ փոխիմ։ Ի՛ սպասեցին այն ժամանակ, որ կարելի՝ ընտրեալ Դաղլոյ կամքը հանդիսանալ ալ յանուն բանվանական երկրին, յանուն ազգային գոյն ներկայացնող ժողովի մը։ կը պարտիմ ակուսած գործը կատարելու։ հանար հարկ եղած ժամանակը խնդրել թիւնամիէն։

Գիտեմ որ կանխաւ պարտնանամ մը որոշուած էր։ բայց զայրանաբարի մէջ բուռած էր թէ դիմադարելի կրնայ նորագոյն։ Ցաս իմ կարծեաց ալ՝ ոչ որ ոչ ոչ։ Ցաս հանրագոյն հնար եղածին՝ չարի կարգ դիտի է լինի։ Գիտի չէ փարկեան մը կարանցնելիմ։ այնպէս չէ մոռնամք թիւնամէն ստանիսի եղած ձեր տարաբաղդ ժողովրդերը, որոց միակը՝ մեր ամեն ճգմանց հոգատարն՝ հնար չէ մեր վարարածին չարի ուսանիլ։

Անշուշտ եղիր, որ ամենց արտաքին՝ ամենց բրած դահոյրթիւնները ծանրագոյն կը կլլեն, չեմ ըսել իմ խոչեռ վրայ, վասն զի Աստուած ալ գիտէ որ ես անպարտ եմ, այլ պատասխանատուութեան վրայ։ եւ ես այս թիւրատուութեանց փոխանակին համանիլ զատ ուրիշ փոյթ չունիմ։

Հանդուցած եմ՝ որ գուք ոչիսի օգնէք մեզ այս փոխանակին ժամ առաջ հասանելու։ ատոր կրնամ կանխաւ վստահ լինիլ։ ձեր ոչնչութիւնն վրայ։ Պիտի ըսեմ մեզ հետ բանակցողներուն թէ Դաղլոյ ժողովին բարձանքն է որ կարծ բայց բարուքան պարտնանամ մը չնարհուի մեզ, որպէս զի կարող լինիք հարան իսկ եւ լիակատար ծանօթութեամբ երկրին բարդը որոշիր (Ցարափահարութիւնք եւ պրաւանք)։

Ցր առանցնութեան հնարաւոր պատասխանը ուստ. ազգային ժողովոյ նոխագահը։

« Կարծեմ թէ ժողովոյն թարդմանը կը լինիմ պատասխանելով պատուարժան առանցնիսին թէ երկրին ապրանքը վերանցը։ հանար յայտնած իրարդոց թէ եւ անգամ բարձանաց մասին ամենայնի ալ համամիտ եմք։ ինչպէս նաեւ մեր պարարքը կատարելու։ հարատարանութեան մէջ այն անյարգարդ մեռաք եւ ինքնանձնական ղղայնմամբ։ պրաւ հանայն Դաղլոյ վերաբերուած է։ (Ցարափահարութիւնք)։

Հաշտութեան պայմանները ընդունելուն Դաղլոյ ազգային ժողովին, հեռաւորագոյն Արեւելեան Դաղլոյնական բարձրագոյն պատերազմի վերջացաւ։ Եւ յանի թէ իսաղաղութիւնը հաստատուեաւ մշտնջենաւոր լինէր, եւ ոչ թէ բանի մը տարուան զինադադար, ինչպէս ընդհանրապէս կը կարծուի։

Ահաւասիկ ազգային ժողովին մէջ եղած վերջին վիճաբանութիւնաց եւ եղած քուէարկութեան համառօտ պատմութիւնը, զոր հեռագիրը կը՝ բերէ մեզ։

Ցօրաս 1 մարտ առաւօտ։

Ազգային՝ ժողովին մէջ, գաշնադրութիւնը կարդացուելէ ետեւ, Գ. Պարթելի Սէնթ-Իլէր՝ Դերմանական զօրաց ֆարիզ մտնելուն վերաբերեալ դիր մը կարդաց։ Վերաբերութիւնը գաղտնադրութեան դիտոյ շտապով զրաւում ընել առաջարկեց։ Գ. Ֆրիսէն դէմ կեցաւ՝ հաշտութեան պայմանները ամենայն ամենայն եւ անընդունելի կրնալով։ եւ ըստ թէ պարարգանելու խիստ ծանր ընթացքի պէտք է որ ժողովը նարդ եւ հաստուն քննութեան մ՝ ենթարկէ դարձադրութիւնը։ եւ վիճաբանութիւնն ոչ եւ չդգաւ։ Եթէ նախատանք մը կայ, անոնց է, որոց քաջութեան ամեն ժամանակ երկրին տարարժանը պիտի նպաստէ։

Գ. Թիեր՝ այս վիճակի պարարգանութեան մէջ ժողովին հայրենասիրութիւնը խոչդրեց խիստ սրտաւոչ կերպով։

Գ. Կամպէթթա առաջարկեց որ ժողովականք ժամ մէկին գրասենեակները գումարուին, որպէս զի ժամանակ ունենան հաշտութեան պայմանները քննելու։

Գ. Թիեր ըսաւ։ ինչ գիտեմ որ ամեն բան դիտնաք դուք ալ մեր՝ որ մեր չարտադրած՝ յայտ կրած վիճակի մը դոհերն եմք։ Դարձեալ ձեզ որ ժամանակ չկորսնցնէք։ Սրտով ընելով կրնաք թիւրեալ մեզ՝ վիճակ մ՝ ապրանել փարիզ։ Ցս ու ընկերներս պատասխանատուութիւն ասելնը մեր վրայ։ դիտեք է որ դուք ալ առնուք։ Հրաժեշտ չկրնայ լինիլ։ դիտեք է որ ամենքս ալ մեր պատասխանատուութեան բաժին ունենանք։ »

Ժողովը որոշեց որ ժողովին անդամներն այս իրիկուն խորհրդարանին դրասենեակները գումարին։ եւ վաղը ցերեկին ալ հրատարակին գումարումը կատարուի։ Նշանակեալ ընդունելութիւնները ձեւք առնելու եղան այսպէս ալ խորհրդարանին յարգը կատարելագոյն խաղաղ է։

Նոյն թուականի իրիկուն։

Հաշտութեան դաշնագիրը քննելու յանձնաժողովին ասկէ առաջ Գարիզ գրկուած փոխանորդներէն, կազմուած է։ Գ. Սիրթոր Լիվիրան կը ծանուցանէ թէ յանձնաժողովին քննութեան արդիւնքը նպաստաւոր է։ գաշնագրին բնագրութեան։ Ընդհանրապէս կարծիք կայ թէ ժողովը գաշնագիրը չընդունիր՝ չմերժիր։

Մասուն ընդհանուր պիտի ապրանք, որպէս զի ժողովին որոշումը՝ գիւանին անպատմոց ուղղութեամբ փաստերուն ամենի՝ ինչպէս Գարիզ տանին։

Ժողովը նաեւ գաշնագրութեան գլխաւոր պայմաններուն դրծագ-

բութեանը՝ Ջերմանիան, որպէս կի կառավարութիւնն ու ժողովը քիչ օրէն կարենան փարիզ մտնել։

Գարուս Ջ մարտ,

Ազգային ժողովին գիշերամուտ նիստը հրատարակեալ եղաւ։ Մեծ բազմութիւն ներկայ էր։ կանայք աւելի հաւատած էին։

Թանի մ՚երեսփոխան կը բողոքեն Երկիր ազգ. գ էմ Գ. Հրդեհաստանից յանձնաժողովին տեղեկագրի՝ կը յուզուին որ ազգին երեսփոխանները ոչ շատ որութեամբ եւ խոհեմութեամբ վարուին։ «Հայրենասիրութիւնը պարտք կը դնէ։ բաւ, մեր վրայ որ հաստատեցան զրպարտանքները նոյնութեամբ ընդունին։ Գաղղիոյ պատուին անարատ մնացած է։ (Յառաջիկ բոլոր ոյժերը ձախ կողմէն)։ Անհրաժեշտ աղէտ մ՚է սյու բայց Գաղղիա կինայ իր պաշտօնին բարձրութեանը հասնիլ (Հնդնական բաղաքները)։ Գատաստանատուութեանբաժանորդ լինելը փիւսյանդութիւն է, եւ կենալը նենգաւորութիւն։

Գ. Լոկոր Բինե ամդնատէս բաղաքեց պաշտպանութիւնն ընդունելու։ դէմ ընելով թէ առաջարկեալ, պայմանները Գաղղիոյ ներկայն եւ. ապագայն մէկէն կառնին։

Գ. Գ. Լուի Պլան, Գրնոնէ, Ալարկ, Միլիէը հետզհետէ դաշնագրութեան դէմ խօսեցան։ Շանիարնիէ գօրաւոր փրկիկեալ սրտիս. հաշտութեան պայմանները ընդունելու անհրաժեշտ հարկը յայտնեց։

Գ. Թիէր ալ բեմն եկաւ, եւ կոչուութիւնն ու. զայն պաշտպանողները խանութ դատապարտելէ հետո՝ յորդորեց ժողովը՝ որ գիշերամուտ մէջ քաղաքութիւն ունենար։ որովհետեւ. հարկն այնպէս կը պահանջէր։ Գէտք է, ըսաւ, Գաղղիոյ ապագայն փրկիր։

Գ. Թաժէի առաջարկութեամբ ժողովը միաձայնութեամբ Գերմանիոյ ազդատոհմին անկումը, մոռնց։

Գ. Գ. Վիքթոր Հիւկո, Վաշոս եւ Լուի Պլան հետզհետէ խօսեցան։

Յետոյ վիճաբանութիւնը դադարելով՝ հաշտութեան պայմանները քուէի դրուեցան, եւ. 107ի դէմ 546 քուէով ընդունուեցան։

Այն ժամանակ, Գերմանացւոց թոշակած գաւառաց երեսփոխանները առանձնարանը մտան։ Գերմանիոյ թոշակեցին իրենց գաւառաց Գերմանիոյ հետ միացումը, եւ. յայտնելով թէ Ֆրանսայի դադրին Գաղղիոյ հետ միացումին ուրախանալի, ժողովէն դուրս ելան։

Գիշերամուտ

Ալլեւալլ պաշտօնատունց պաշտօնատարները վարը Փարիզ պիտի երթան։ կառավարութիւնն ալ Փարիզ պիտի երթայ։

Շարժուն պահեստան զինուորներն իրենց առնը կը հանեցին։

Գ. Գրէվիէօ՝ ազգային ժողովոյ նախագահ Գ. Արէվիի դիր մի պրելով կը ծանուցանէ թէ հինգ երիցիանի վճռման մասնակցելու. համար հարիւր հազար ֆրանք կուտայ։ Նոյն նամակին մէջ՝ դատաստանական դործոց նախարար պաշտօնեայն (Գ. Գրէվիէ)ամեն հարկաւոր գործիքները կը հրաւիրէ որ իր օրինակին հետեւին։

Հաշտութեան պայմաններուն քննութեան ժամանակ ինչանակութիւնը մնաց Չին կատարուեցաւ ի Փարիզ։ Հետեւեալը գերմանական զօրքերը Փարիզէն պիտի մեկնին։ Բարեկարգութիւնը կը շարունակէ Փարիզի մէջ։

Գ. Գամբարը քիչ օրէն Գրիւսէլ պիտի երթայ։

Գերլինի մէջ ցնծութիւնն անպատմելի է։

Լիվերբուլ 4 մարտ

Բամբակ. Մ. Դ. Գ. Հ/։
Դասուած 40000 հատ.
Ընդհանուր մթերք 832000հատ։

ՓՈՍՏԱՆԴՈՒԹԻՒՆ
ԸՍՏԱՍԸ ԱՌՈՐԵՍԻ

19 փետր. ուրբաթ իրիկուն	47	9
» շաբաթ առաւօտ		
բացատրեալ	47	5
կէսօր	47	10

ԱԶԳԱՅԻՆ

Ս. Պատրիարքին հետեւեալ շրջաբերականը գրկեց մայրաքաղաքիս լիազորն իւ ընդդէմ

16 փետր. 1871

Մեծապատիւ Աստնուազեան

Արդէն գիտէք թէ հարիւր թիւ 75 գրի օրինաւոր առուրդը հաւաքելու վրայ է, եւ այս գումարը վճարելու անկարողները 25 տուրուչ կը վճարեն։ Գործադրութեան մէջ եղած այս եւ զանակը առանց մտանաւոր հաւաքի բուսական արդիւնաւոր եղած է, ինչպէս որ ազգային լաւագոյն հրատարակութիւններէն կը տեսնուին։ Եթէ մտանաւոր հաւաքիներ ալ չլլային, եթէ Թագական պատասխանատուներն ալ ակնկալէին եւ թրաքանչիւրն իր Թաղին մէջ գտնուող ազգայիններէն իրենց տարեկան տուրքը պահանջէին եւ հաւաքէին։ ի Հարկէ գործնական մեծ արդիւնք մը ձեռք պիտի բերուէր։

Քաղաքական ժողովը այս մասին Ցնտեսական խորհրդոյ հետ խորհրդակցելէ եւաքը Ազգային վարչութեան ամէն քայլից խանդոտն եղած գրական պիտոյից գործմանին վրայ։ պրոշեց։

1. Կեդր. ուղղակի տուրքը Թաղ. խորհրդոց միջոցաւ հաւաքել։ կամ իրենց մէջէն կամ չգտնելի դեպքերում թաղեցի՝ [illegible] բաղկացեալ յանձնախումբի։ Ցնտ. ոչ նոր ուղղակի յաւելուածներ եւ թիկանգութիւն պիտի ունենան Ցնտ. խորհրդոյ հետ։ պէտք եղածին չափ ընկալագիրներ պիտի տանեն անկէ։ եւ. անոր կողմանէ նկած դրամակալին հետ հաշիւները պիտի տեսնեն։

2. Իւրաքանչիւր շահու տէր ազգայինէ 75 դրուշի օրինաւոր տուրքը հաւաքել, եւ այս գումարը վճարելու անկարողներէ 25 դր. ի բաց առեալ մնացորդին անկարողները։ Այս կարգի անձինքը Թաղ. խորհուրդք պիտի որոշեն, բայց լաւ ամենայնի ուղղութեամբ, զի պատասխանատուութիւն յանձն առած պիտի ըլլան իրենց վրայ։

3. Իրենց Թաղին մէջ բնակող այն ազգայիները, որոնց կարողութիւնը ծանոթ չեալ է 75 դր է վեր տուրք տալու, անոնց անունները ցանկով մը պիտի հարցնեն Ցնտ. խորհրդոյ, որպէսզի յատուկ նամակաւ հրաւիրուին իրենց տարեկան տուրքերուն իրենց կարողութեան չափովը որոշել։

4. Իւրաքանչիւր Թաղ. խորհրդոյ միջոցաւ հաւաքուած գումարին տասներորդը իրեն պիտի թողուի, որ կրնայ կամ Թաղ. մասուկին տեղիսկանանել, եւ կամ իր գոյացած հաւաքիչներուն վճարել, ինչպէս որ ապագայ կը տեսնէ։

Այդ այս որոշումները Գատաւորաց խորհրդոյ հաղորդելով եւ միանգամայն ծանուցանելով թէ քիչ օրէն Ցնտ. խորհրդոյ գործակալին միջոցաւ որոց ընկալագիրներ թաղ. խորհրդոյ պիտի բերուին, կը յուսամք որ խորհուրդ ալ իրեն. նախանձախնդիր ազգային պատասխան, մանաւանդ գիտնալով որ գրամը վարչութեան մեքենային շոգին է, պիտի փութայ յոժարութեամբ պատասխան գտնուիլ նեղ բնական վարչութեան Ձեր կոչմէն ապասած ակնկալութեանը։

Իսկ եթէ պատասխի ազգային մը այնքան գտնուի իր տրոց վճարման, այնպիսին պիտի յորդորէք եւ խրատէք ինչ միջոցաւ որ արժան գտնէք, կամ ուղղուիլ Ձեր միջոցաւ, կամ Պատասխանատուութեան միջոցաւ, եւ եթէ յամառի, այնպիսին պարտադրեցէք պիտի հատուցանէ, եւ սահմանադրապէս խորհրդ իր ներսն ազգային դիւանատան օժանդակութիւնը վայելելի։ Հետեւապէս դարձեալ մը խորհրդոյս ներկայացած ատեն, բայց ի հոգեւոր ենթակայութիւններէ տարիչ ամէն ազգայի մէջ նախ իր տուրքը վճարելու պիտի հրաւիրուի, եւ ապա լսելի պիտի ըլլայ իր խնդիրը խորհրդոյ կողմէն։ Այս միջոցը արդէն կեդր. դիւանատանց մէջ կը գործածուի, եւ ամէն ազգային որ եւ է գործոյ մը համար ներկայացած ատեն իր տրոց վճարման ատենագրագիրը ձեռքը կը ներկայանայ, կամ թէ անոր անունը վճարողաց ցանկին մէջ պարտնակեալ պիտի ըլլայ։

Հուսատ եմք թէ Թաղ. խորհուրդք՝ որ Ազգ. Վարչութեան ճիւղերն են, այս մասին ամէն հոգ պիտի տանին, վասն զի ինչ եւ իցէ թերութիւն մը կամ պարտ ազանցութիւն՝ պատասխանատուութիւն պիտի հրաւիրէ իրենց վրայ։ կը յուսամք որ Ձեր ոչ մէկ Թաղ. խորհուրդ մ՚այդպիսի դիրքի մէջ կը գտնուի, եւ կեդր. Վարչութիւնը կարող կ՚ըլլայ իր ստանձնած ծանր պարտաւորութիւնը կատարել, եւ գրամական խնդիրը կարգադրելով բոլոր Ազգին բաղձանք պատակել։

Մնամք ողջմտարար,

ՊԱՏՐԻԱՐՔ
ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՕԼՍՈՅ
Մ. ԽՐԻՄԵԱՆ

ԲՈՒԼՍԱՐԸՆԿԵՐ

Ս. Պատրիարքին կոնդակը։ - Գ. Փ. Հոր քարոզը։ — Հայրենի լեզու։ — Անձնուէր ընկերութիւն։

(Շարունակութիւն ե. Վերջ։ Տե։ 1047)

Ցոդուածս այս չափաւորութիւնն անհնարեան դարմանոց պատճառաւ. թէ ոչ մեկ քանի թերթ եւս մնաց, այլ քանիցս եմ որ ազնիւ ընթերցողք նեղ բոշամիտ ոչոք կը նային այս սակաւոյ դանդաղութեան վրայ։ ուստի դատնամ՝ չարաշնակելի նիւթին։

Նրբիւ ազգ. ոգեր թէ. իրաւունք՝ միայն մեր ազգային լեզուն ճնոյցած է, յորում՝ կը դանենք նաեւ մեր ազգային պատմութիւնը, սովորութիւնը, աւանդութիւնը, մեկ խօսքով՝ մեր ազգային ոգեղէնութիւնը ու մնացեալը, եւ զատոնք ոչ միայն 'ի պատմութեան, այլ 'ի մնաւանդ դեռ նաեւ բուն հայերեն բառերու մէջ խակ կը դանեմք, եթէ ուզենք լեզուաբանական (լէնգիսթիք) օրինօք եւ բանասիրական իմաստասիրութեամբ (ֆիլոլոգիի քօմ բարէ) քննել մեր լեզուի յատկութիւնները, իսկն ուշադրութեամբ եւ դիտանական հայերեղութեամբ։

Թէ ո՛րչափ կարեւոր է եւ. անհրաժեշտ մեր ազգային լեզուն ծաղկեցնել, անոր գարգացմանն ու ծաւալմանը հոգ տանել, կարծեմ այս մասին խնասատիրելու. հարկ չկայ։

Իսպիտաս երկրի ցրուեալ մեկնդրման գաղթական ազգ. մի. իւր սահմանին եւ ազգային յիշատակներն ու աւանդութիւնը 'ի օրտին վառ. եւ կենդանի կրնայ պահել եւ իր հնաւաւոր ազգակցաց հետ սիրելնց եւ. գոտփոխաց ասնչութեամբ լեզուի միջոցաւ միայն կրնայ ապրիլ եւ հաղորդակցիլ վերջապէս 'ի մի բան՝ հայերէն լեզուն հայուն ազգային կենաց նշանաբանն է։

Փոքրուն Ասիոյ՝ մերազնեայք ազգային կեանքէ եւ զգացումէ հեռի ապրելու հարկին մէջ ոչ ունուած են դրեթէ, քանզի հայերէն լեզուն իրենց համար Մանկ, Թիկիզ, Փարէզ, Նիկա՝ անիմանալեաց լեզու մ՚է։

Սիրալ կը թրմռայ հոգիդ կը ճմռի, դդացս մեերդ կը խանդ ասխարին նայս կենդանի մեռ հրաւիրութեան վրայ եւ միտքդ եկ կարական հեղանիւթի նման դաղափարներով կը լցուի՝ կուսիս գնոյնք դուրս պատիկալ խօսիլ եւ գրել նոյնս փրկութեան համար այլ երբ կարդը խօսելու. եւ կամ գրելու կուգայ, կանգ կառնուս հան, կը մնանք եւ. դարձեալ կը մնանք եւ. վերջապէս տխուր հառաչք մ՚արձակելով քու. սրտիդ խորէն, բառ ուրում չեն հասկնար, կամայ ակամայ կամ լաւ եւ կամ իրենց հասկցած լեզուաբ խօսիլ եւ գրելու կը դատապարտուի։

Այս գժտիկ անպատեհութեան եթէ չվերջանք ազգային առաջնորդ ապրիլ դատէ մեր այս անատարեբութիւնը. թշուառ դատապարտեալ ե՛ն այնչափ հաղիւ այլ ե՛ւ չափ ելի կը կորսուի։ ելրը նորա ազգային եւ բարոյական կենաց մնաւնդն եւ առ՝ ուր, ո՛րչափ որ ձչնաք ունի, բրնաւ չեն կորուսաներ, ասկասանք նառնուս, 'զի տալը առնուլ կ՚ենթադրէ, եւ վասն զի տալը բարոյական մեծ դրշուտութիւն մ՚է։

Նա՝ որ իւր հայրենի լեզուն քաջ գիտէ, անոր մտածութիւններն ու խորհուրդները հայերէն են։ հայերէն 'կը խորհի, հայերէն կը բացատրէ, հայերէն կը խօսի։ հայերէն կը գրէ եւ վերջապէս նորա բոլոր զգացումներն հայու զգացում են, զի նորա սիրտը պարզ է։ յատակ եւ ազատ ամէն ասոսկ օտար զգացումներէ։ որք գՀայոց զգացումները կը պղտորեն, եւ մանաւանդ կրնայ հայուն իրեն հայրենիքը լեզուն եւ իր ազգային յիշատակներն ու յատկութիւնքը։ որոյ տխուր փարձերը չափէն աւելի են այսօր։

Բնաւ բան մ՚այնչափ յաւէտ կամ նուազ ազդեցիկ չէ։ ոչ հարատեւութիւն, ոչ գրկանք եւ նեղութիւն։ որչափ մահաբեր ազդեցութիւնը՝ որ ապրիանարար որդի նման կը կրծէ մարդոյն սիրտն ու միտքը։ ոչ անմահին պատկերն է։

Մկրտէ այն սիրտն ու միտքը լուսոյ օծմամբ։ որպէս զի մարդը լինի սոր բարի եւ հայ բարի։ զի այս խակ է փրկութիւն եւ կեանք։

* *

Այնն ձեռնարկութիւն որ նպատակ ունի իրեն ազգասիրտ գեղեցիկը։ բարին եւ ճշմարիտը։ ամենայն տեսակ քաջալերութեան արժանի է։

Քաջալերութիւնը հրաշքներ կը գործէ։ եթէ կարդա ազդիդ բարին, քաջալերէ այն ձեռքերը՝ որ յոգուս ազգի կը գործեն։

Անձնուէր ընկերութիւնը իւր սեսակին մէջ առաջինն է։ զի իւր նպատակը գաղափարն է։ եւ իրագործումը վսեմ եւ. գեղեցիկ։

Ոչ իր մ՚այնչափ կրնայ յոյս եւ սփոփանք մատուցանել թշուառ գաղութացեալ։ որչափ Անձնուէր ընկերութիւնն վսեմ եւ. գեղեցիկ նպատակն ու դիւցազնական նիզը։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆ ԹՈՒՂԹԻՆԵՐԸ

Սիւնեաց Յովհաննէս վարդապետ առնուազ անձը այս օրերս Մայր աթոռոյս մէջ ալ եւ այլ ձեւ հաղորդութիւն տալու տարուն դիմի դարձեալ ինչպէս զեցուկունայ յասուկ կիրարանքով Հայոց եւ անդ առնուած ըլլալով Աղբիւրն Պատրիարքարանս Հարկ կը համարի այն տեղին վրայ Աղուանեան Մայր Աթոռոյ տուած հետեւեալ վերջերս հրատարակել, որպէս զի մեր սիրելի Սգոյին ալ ոչ մեր սիրելի Սգոյին ալ ոչ մեր սիրելի Սգոյին ալ ոչ

Հայ նոր մոլորակ Բրիտանիոյ մը մոտ ուսումնասիրեալ

Հայտարար (Ցեր Ն-1051)։

Մենք գիտնալով որ Հասունին վերասարկալ եօթն օրին ունեցողը չէ թէ միմոկ առաւաւածոսէր եւ աղբատութը չի կորսնցնալ բոլոր այլ յուսահատ ցաւոյի պէս անձնասպանութեամբ չար վախճան կուենոյ, նոր քաջալերութեամբ յաղթահարենք այս օրին, ոներիկայ բլալով որ հշմարտութիւնը միշտ յաղթող պիտի հանդիսանայ։ Ես չաղելով իմ միրը գրած նպատակիս հետանալ կարալեմ ապդայնոց որ իրաքանչիւր սք իր գործքին գտանեն, եւ մեր ապգին տպչտի ճիւանները Հասունին ոգին ունեցող Բրօրակոնատացիներէն ճանչնան, որոնք Բրօրականատացի հայր կելեր ենք։ ըսելով՝ ապգը եւ ապգին բարիքը կուրանան։ Ցմեհնուն ծանօթ է որ Բրօրականատացի մը՝ չէ թէ Բրօրակոնատացին՝ այլ ապգին գերասնոյ եւ. օգնութեամբ մուցեալ է, եւ նոյն՝ իսկ Բրօրականատացին երկուքը դինքն կը պարտաւորէ՝ որ ապգին օգտակար ըլլայ, եւ ա՛չ թէ տպերախտ, մանիչ եւ. սիսկիսմ ի՛ժնամի, առելի ապդին եւ դարչնի ամենեցուն։

Գիտէ ապդը որ ինչպէս՝ նուրբ թարգմանչաց ժամանակ Մոսէս Խորենացին եւ. իր ղաառակիցները տառ երկիր երիտասարդ գիտութեամբ ապդը լուսաւորեցին, նոյնպէս հիմա եւ միշտ ապդային մանկունք տառ երկիր եւ կանազան ապդաց մէջ ուսման ոլորտագրելով ապդը ծոգեկցներու պատճառ պիտի ըլլան։ Նիկոկոյ Կաթողիկոսութիւնը տառ երկիր գիտութիւն ժողովով իր մանկունքներէն վեսա չէ տեսած. միան զի իր ապին եղած է միշտ ապէր առաւաւածասիրութեան եւ ապդասիրութեան, եւ. այս օգտակարանալ մանկունք ապդանի են նոյնան տապանի, որ խաղաղութեան եւ ոլորոյ ճիւղը իր ՀԸԸԻանցը վրայ բերած տառ երկիրէ վերադառնալով իր ապդին՝ կընծայէ. այս օգտակար մանուկ, մանկունք մեղրը են Արարատեան, որ գանազան ծաղիկներէն եւ բուսերէն հիմ թ ժողովով ապդին յարատեւ քաղցրհամ եւ ոգեկոչ մեղր կը պարարեն։ Այսպէսի մանկունք են վառք կրոնի եւ. պարծանք ապդին։ Առատաձիրութեամբ կրօնքին վառքը կուեղյանեն եւ ապդասիրութեամբ անմահ յիշատակաց արժանի կելան։ Ը. Վ. Ը.

ԹԷՍԻՐՈՆ ՕՍՄԱՆԻՆ

Ի ԿԵՏԻԿ ՓԱՇԱ

1871 փետրվար 20 շաբաթ գիշեր

ժամ մէջ 3

ՄԱՆՈՒԱՐ ՆԱՀԱՊԱՏՈՒԹԻՒՆ

Ի ՆՈՒԱՏ

ԼՈՒՍԱՒՈՐՉԱՆՈ ԱՂՋԱՆՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ

ՄԱՅՐ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ

ՀԱՆԴԷՄ ԱԶԳԱՅԻՆ

ՄԵԾՆ ՏՐԴԱՏ

Նիւ

Ս. ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍԱՒՈՐԻՉ

Միջնադարեան Երգեհոն, Ի Սկզբ. պարտ

Ե. Յերեւոյ պարոնէր

ՀԵՂԻՆԱՊԱՏՈՒԹԻՒՆ

Ս. ԹՈՎՄԱՆ ԼԵՒՈՆԻՆ

ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԻՒՆ

Գ. Տ. ՉՈՒԹԱՋԵԱՆՆ

ԱՏԵՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Աղէնոր դարձիրներու Հրաշ, պիտ պարարանէ Մէնա Լեվոնի Դանիելեան

ՆՈՐ ԿՐԱՄԲԱՄԲՈՒԼԻ

Պիտ Երգէ Գ. Գ. Ալշարանի

ՊԱՐ ԳԻՇԱՐԱՍՈՒՀԵՏՑ

Պարերգութիւն երգախառն

ՆԱՀԱՊԵՏՆ

Սրբասանալ Օր. Վ. Գասպարաշեանէ

ԱՋԴ

Գաղանութիւնը կը սարսռցնէ մեզ թէ աշխարհս ամենէն առելի ախտերը՝ ամենէն առելի ուռեալ ապդերն եղած են։

Այն համարմամբ բաւական բաւական կրնար գանել մեր ապդասէր յայտնելու թագիս Լուսաւորչեան ապէլիանոյ վարժարանին համար եղած ոնեանութիւն եւ լուսաւոր ջանից նպատակաւ։

Ջանքե՛ր, որք գործն անօրէնութեան մը եւ ձեռնհաս խնամակալութեան մը կը պատկանին։

Կուկե՞ս Ազգ իշ գործնական՝ յառաջադիմութիւնը՝։—ՄԱՅՐԻՆ պատրաստէ, եւ ահա ապդային տպագրոյ մը կունենանք։

Հան, ուր իրական եւ ճշմարիտ կպութիւնամբ հուսատրպէս կ'ուժաւորի սիրտը եւ մի՛ տրը, մի խնայիր քուլուանդ։

Գաղանիրէ, ո՛վ դու, այն արդար քրտունքները՝ որք յանուն ապդային կրթութեան կը թափուին, հանանդամանոյ քանի գիանալով թէ գարոց բառ ասղոդայ կը նշանակէ, իսկ ազգքանց վարժարանը վրիպութիւն։

Այս գեղեցիկ խարհուրդները զերդիս եւ թրդոր եղան մեզ, այս անդամ թէ ապդոյ Տնօրէնութեան եւ թէ յանձնաձան խնամակալութեան դիւցազնական եռանդն չեւ անյողդողդ ընթացքը կրկնակի խրախուսելու։ Նոր պատակաւ՝ Մեծ.՝ Թղլեան էֆէնտիի հրամանակալութեան եզող Ս. ԼՈՒՍԱՒՈՐԻՉ եւ Մեծն Տրդատ անուն դեղեցկահիւս ողբերգը ներկայացնել սալով՝ ի նպաստ թաղիս Ս. Լուսաւորչեայ վարժարանին, ապդ իւնքն անոր՝ յատկացնել յատուկ Ցանձնախումբի մը ձեռքացաւ։

Հաստատ ենք որ ապդիւ Ազգայինք՝ այ չպիտի կլանուն իրենց նվիրեալ խնամքը պատուել սոյն երեկոյին։

Գ. Ց. ԵՄԼՄՈՒՐԵԱՆ

ԱՋԴ

ԹՂԹՏՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

Ի Զբօսարանի Հայկական Ընկերութեան Յատնոթիոյ

Բ. ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄՆ

ՀԱՆԴԷՄ ԱԶԳԱՅԻՆ

ՎԱՀԱՆ ՄԱՄԻԿՈՆԵԱՆ

Ազգերգութեան երգեր արարուած

Այն ընտիր ոգերգութիւնը՝ յառաջիկայ կիրակի գիշեր Հայի. զբօսարանին մէջ, անձնուէր եւ մի՝ տիսի նեղիայացնէ Ի պատիւ Հայի. Ընկերութեան։ Նոր կատակերգութիւն երեց Գանոյ եւ. Դէշ Ատան տեսի ոլիսի ունենան, հանդերձ ներկայացնելու թեամբ նուագածուած։

Յատկապէս կը ծանուցուի թատերասէր ազգայնոց թէ միայն 200 թուտոր նստարան պատրաստած եմք, եւ թէ ընտանիքով՝ եկողներուն համար ալ՝ զատ ու հանգիստ տեղ պաշտուած է։

Տոմսակի գինն է կէս արծաթ մէջիա, երկու տուրին եւ ոգոյոց համար հաւասար է։

Տոմսակները կը ծախուին Յատնոթիոյ Հայի. զբօսարանը եւ շուկան Ա՝ահմատ Գուլայի դրսի թոհանգի ճանիկ ազգի խանութը։

19 փետր. 1871 Ի դիմաց Տնօրէնութեան Յատնոթիա թեան Հայի. Ընկ.

Մ. Ատրեան

ԱՋԴ

Հայերէն, Գաղղիերէն, Խաղերէն լեզուաց, եւ թատրոնութեան ու աշխարհագրութեան հմուտ դասատու մը կայ պարելութեամբ ուսուցանելու պատրաստ։ Ուղղը լրագրոյս խմբագիր—Տնօրէնին հետ դիմեալ է տեսնելու։

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՔ

ԷՍԻՍԸ ԻՆՔՆԻՐ

Ա-ԵՐԳՐՈՒԹԻՒՆ ԻՆՔՆԵՒՈՒ Ի ՕՓՈՅՈՒՆ ՈՒԸ

Նամայնելոյ Եւրոպա հանրաբար ալ

գնոյն ոգ

ԹԷԼԻՑ ՕԼՅՈՆՏՈՒ

ՀԵՌՈՒՍ Պ. ԱԼԻՇԱՆՑԱՆ

131 երեսոյ բազկացեալ ամորակ մ'է, որուն մէջ Աստուածաշունչին պետրոս առաքելոյ նկատմամբ ըրած խօսքերը բացատրելով՝ Պապերուն գերիշխանական պահանջմանց անհիմն ու անտերի ԸԼԼԱԼԸ կը հաստատուի։

Կը ծախուի Պ. Ց. Գալֆաֆեանի գրատունը եւ. Բերայի Հայ ծխական խանութները։

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՔ

ԷՕԺԻՆ ՄԻՆ

ՄԱԹԹԷՈՍ

ՆՈՐԱՏԻ ԿՆՈՋ ՄԸ ՄԻՇԱՏԱԿՆԵՐԸ

Էօժէն Մինի այս ընտիր միալատանութեան երգարդ հատորն ալ հրատարակուելոյ Կ. Պոլիս հոսաւ այս չորթ. իրիկուն, եւ կը ծախուի Պ. Ց. Գալֆաֆեանի գրատունը։

Ամբողջ չորս հատորին բաժանորդագրութիւնն է 65 ղ. իսկ ի բաքանչիւր հատորինը 22 ղ.։

Այս լրագիրը չաբաթը երեք անգամ կը հրատարակուի, երկուշաբթի, հինգշաբթի եւ շաբաթ օրերը։ Բաժանորդագրութեան տեղերն են Կ. Պոլիս Զինելի խանը վերի յարկը թիւ 6 Մասիսի խմբագրատունը։

Իսկ գաւառաց մէջ հեռաւորագոյն բարձրաց անհատները։

ԻԶՄԻՐ. Սամուէլ աղա Տէտէեան։

ՆԻԿՈՄԻԴԻԱ. Թորոս աղա ոսկերիչ։

ԱՏԱՐԱՁԱՐ. Ցարութիւն աղա Նաղարէթեան։

ԲՐԱՊԻԶՈՆ. Խաչատուր աղա Էլմասեան

ՊՈՒՐԻՍ. Կարապետ Սրատունի Զաքարեան։

ՍԵՒԱՍՏԻԱ. Վարդան Էֆէնտի Աբդալեան։

ԵԱՏ. Լ. աղա Խաչիկեան։

ՀԱԼԷՊ. Նիկոգոս աղա Տէր Մարգարեան։

ԵՐԶՆԿԱ. Ընթերցասիրաց Թանգարանի

ՎԱՆ. Գրիգոր աղա Խաչատուրեան։

Ուրիշ քաղաքներէ աստուածասիրաց գրպներն այս տեղերէն մեկուն հետ կրնան թղթակցիլ։

Խմբագիր-Տնօրէն

Ս. Ս. ԽԷՓԷՒՃԵԱՆ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՄԱՍԻՍ ԼՐԱԳՐՈՑ

Կ. ՀՕԼՅՈՍ ՁԻՆԵԼԻ ԽԱՆ

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿՈՒԹԵԱՆ

20 ՓԵՏՐՎԱՐ

(ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԼԻՐԱՑԻ ՀԵՏ 100 ՂՈՒՐՈՒՇԷՆ)

Լիմանա 3 ամիս դուրուչ 110—մ։

Մարսիլիա » 23.30

ԸՆԹԱՑՔ ԳՐԱՄԱՑ

20 ՓԵՏՐՎԱՐ

Անգլ. լիրա	դուրուչ	111,30
Նամբուրգեան ոսկի	»	89.11
Իմպերիալ ռուբ	»	89,16
Փարիզ	»	51,20
Հինգ Ֆրանք	»	—
Հինգնաց	»	105.17
Գլինտ	»	116,20

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՕԼԻՍ 20 ՓԵՏՐՎԱՐ

ԱՐՄԱՏԻՔ

Ցորեն	կարծր	Գէսարացիս	32 —36
»	»	Աղաղ	33 —36 »
»	»	Պալէրք	32 —34
»	»	Պուրկազ	32 —34 »
»	»	Թէքիրտաղ	32 —34
	կակուղ	Աղաղ	32 —34 »
»	»	Գէսարացիս	32 —34 »
Սիրբոս	Թունա		32 —34 »
Յորեն	կակուղ	Պուրկազ	30 —31
»	»	Վոնա	30—31
»	»	Պալէրք	30 - 31
Սգիպտացորեն	Թունա		19—20
»		Անատոլ.	19—20
Գարի	Թունա		15—16
»		Անատոլ.	—

ՆԵՐՔԻՆ ԲԵՐՔ

ԻՈԶԱԿ ՁՈՐ

Պուրատ	դուրուչ	
Անատոլու	»	
Բոլոս	ֆրանք	ոչ գին կայ
Էսմիրնէ	»	եւ ոչ դնող
Ծոկած		

ԲԱՄԳԱԿ Դուրուչ

Կէրլէ	հօխա	8մ։—
Իզմիր	»	8մ։—
Ատանա	»	8մ։—
Պուրսայատան	»	6մ։—
Վրատատան	»	7մ։—

ԲՈՒՐԴ

Անատոլու լուացուած	հօխա	8մ։— 9մ։
» չլուացուած	»	5մ։— 5մ։
Բուռմէլի լուացուած	»	10 —11
» չլուացուած	»	6մ։— 7
Վրատատան լուացուած	»	—
» կէս	»	14 —16
» չլուացուած	»	28 —30
Տոպրակա	»	8 —
Էսկի Եէնիր	»	6 —

ՄԱԶԸ

Պարսկատան	հօխա	11մ։—
Անատոլու	»	10մ։
Ճերմակ	»	—

ՁԷՑՐԻ

Գոյսերի Ա. տեսակ	հօխա	22	
» Բ. »	»	20	—
Լինկիրիս	»	18	—
Թոգատ	»	»	—
Աքէրէք	»	17	—
Եոզգատ	»	17	—
Զորաւմ	»	17	—

ԹԻՖԹԻՐ

Լինկիրիս	հօխա	33	—40
Գասատանդոլ	»	33	—40
Պէյրազաք	»	33	—40
Զէյրէկ	»	33	—40
Վան	»	20	—

ԱՑԻ ՄՈՐՔ

Ամասիա	8—9մ։	կտոր	մէկ	0. 1.
Եոզգատ	»	»	»	»
Սիվաս	»	»	»	»
Երզրում	»	»	»	»
Գոյսէրի	»	»	»	»

ՋԷՔ

Մուտանիա	հօխա	8 —
Այվալը	»	7մ։—
Սոքրզ	»	9 —
Մէսթէլի	»	8 —
Գալինտ Թոգաթ երկրին մէջ		29մ։—10
Սալէպ Գասթամոնի	հօխա	—
Աֆիոն	»	350 —369
Քիթրէ	»	20 —26
Լուսամ	»	3մ։— 4
Կատաւա Անատ.	Քիլէ	26 —28
» Բուռմէլի	»	—
Մեսաքա Գարակ. Իչկա	»	33 —46

ԱՐՏԱՔԻՆ ԲԵՐՔ

			դուրուչ
Խանիկ Բիւոյ. տեսակ	100	հօխ.	920—960
« Բ. »		»	900—
Եէմէն		»	18
Նոքրոր վուշի Անգլ. կնոջ.			280—285
» » Գաղղ.		»	—
» գլուխ Գաղղ.		»	—
Ցայ Ջոնկո		հօխան	22 —25
» Բէքոս ծոգիկ		»	50 —70
Սնադ դարայ		կնոջ.	990 ֆիր.
Պէրպէզ (ալիոյէս)		հօխա	9մ։—
Լնդակ Տիմիտ Պէնիկալա		»	130 —140
» » Մասրաս		»	140 —160
Զինք տոխա.	100	հօխա	ֆր. 101 —
Նկաթ ձոդանեւ			58 —60
» տոխտակ			11 —
» բեւեռաց			64 —66
Քարֆիմա			95 —
Իրինձ խատիլ	100	ֆիլիք.	42 —
Կրասազ եղ Գաբեսիոյ		դրչ.	14մ։—
Խոշխոշ		»	96 —